

CF2 överste Klas Normelius.

En epok går i graven

Roslagens flygkår, F 2, skall jämlikt beslut av 1970 års riksdag läggas ned. Verksamheten vid Högernäs skall vara avvecklad senast 1 oktober 1974. Skolverksamheten flyttas då över till F 18 som samtidigt omvandlas till Flygvapnets Södertörnsskolor, säger CF2 överste Normelius.

F 2 tillkom genom 1925 års försvarsbeslut och benämndes då Andra Flygkåren. Förbandet fick när flygvapnet bildades, överta marinflygets uppgifter. Genom 1936 års försvarsbeslut fick kåren flottiljs rang, till en början under namnet Upplands, efter kort tid omdöpt till Roslagens flygflottilj.

Som marinspaningsflottilj fungerade F 2 fram till 1947—48 då flottiljens roll som flygande förband succesivt reducerades. Divisionerna avvecklades och F 2 ombildades, även om Flygräddningsgruppen (FRÄD) fortfarande ingick i organisationen intill

I förrådet är Andersson beredd på flyttningsbestyr nästa år. Här finns åtskilliga "prylar" som ska packas och transporteras till ny adress.

1960, till ett skolförband med huvudinriktning mot stridsledning- och luftbevakningsutbildning.

För närvarande pågår, utöver den rutinmässiga utbildningsverksamheten, aktiviteter som syftar till att skolorna före 1 juli nästa år skall vara i verksamhet i Tullinge samt de tusen och en åtgärder som måste vidtas när ett förband definitivt skall läggas ned.

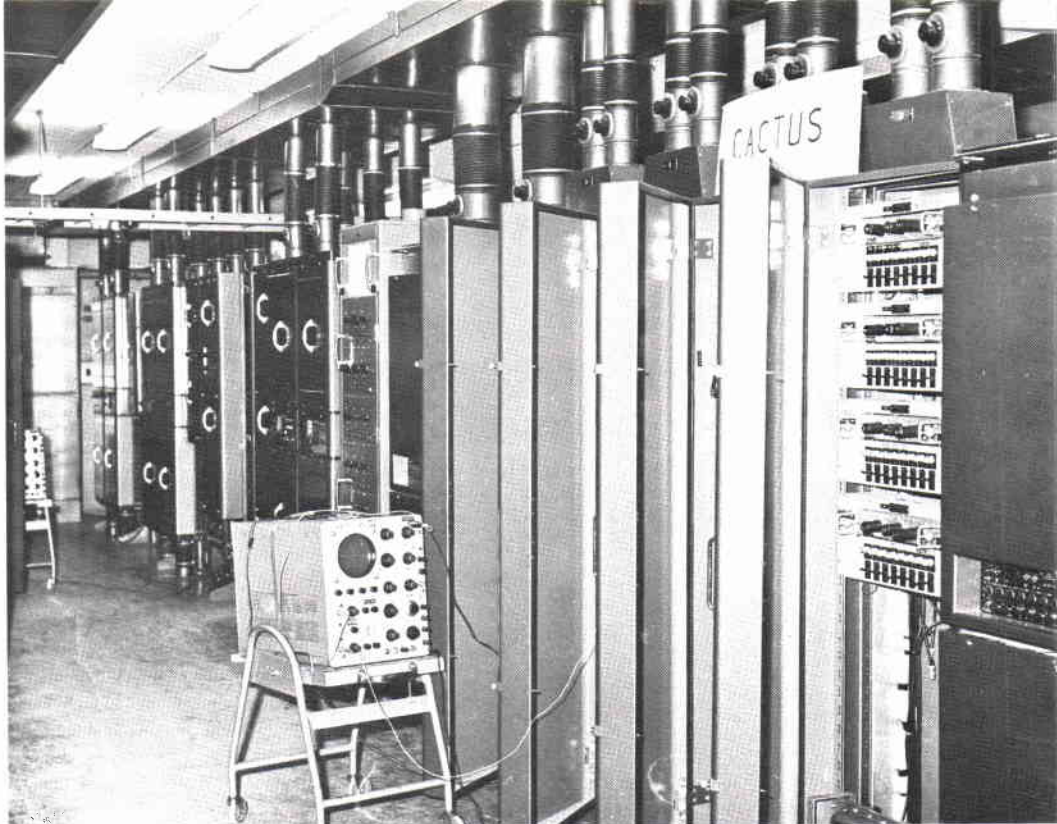
Med F 2 försvinner ett av flygvapnets äldsta förband. En epok i flygvapnets historia — marinflygepoken — går definitivt i graven.

CF2:

FRÅN Ö1 - Ö7 till CACTUS

F2

Tekn. chefen Sten Colliander:

— Jag har känt synnerligen stor trivsel på gamla F 2 och finner det vara tragiskt att verkstaden skall försvinna. Min pension infaller den 1/10 -74, precis samtidigt som F 2 tar slut. Det är alltså med blandade känslor jag går tillbaka och redogör för hur det fungerade här under den effektiva tiden.

— Sälunda finns kvar en del av kärverkstaden och den regionala televerkstaden jämte en mycket omfattande radioteknisk utrustning vid F 2, den senare omfattar bl.a.

Ö1 Övningsanläggning

Används för utbildning av observatörer i luftbevakningstjänst.

Utrustningen består av 12 indikatorer för horisontalspaning (PPI) och 6 indikatorer för höjdmätning (HPI). En lägeskarta och en lärarestrad med övervakningsutrustning kompletterar anläggningen.

Information till indikatorerna erhålls från en radarsimulator (ST 3000) över fördelningscentral Cactus. Fyra ekon kan kontrolleras avseende kurs/fart

Fördelningscentral Cactus är en imponerande anläggning som drar åtskilligt med kylluft när den är i full verksamhet.

och höjd från lärarplatsen. Övriga ekon (8) styrs från en särskild givarcentral.

Ö2 Övningsanläggning

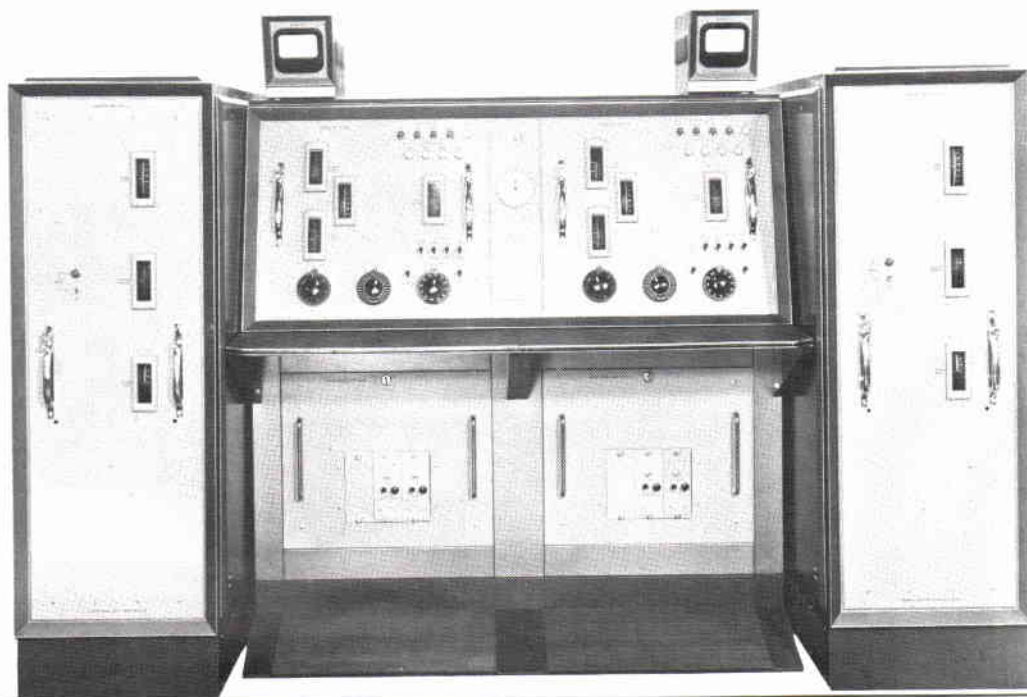
Anläggningen är i allt väsentligt samma Ö1 men har endast 2 höjdmättningsindikatorer (HPI) och en enklare lärarestrad.

Ö3 Indikatorutrustning

Utrustningen motsvarar innehållet i en indikatorvagn till en transportabel radarstation av typ PJ 21 och omfattar två indikatorer för horisontalspaning (PPI) och en höjdmättningsindikator (HPI). Vidare finns viss störutrustning för demonstration av radarbild under störda förhållanden.

Verklig radarinformation erhålls från spaningsradar PS 141 över fördelningscentral Cactus.

Solartron radarsimulator är en av F2 övningsanläggningar.

Ö4 Bisto övningsanläggning

Utrustningen hörde tidigare till robotsystem RB 365. Den omfattar sex indikatorer för horisontalspaning och en höjdmättningsindikator. Vidare finns teknisk centralutrustning för strömförsörjning och för framställning av s.k. peksymboler m.m.

Information till bisto kommer via fördelningscentral cactus från simulator ST 3000/3100, spaningsradar PS 141, höjdmättningsradar PH 13, kartgivare och videobandspelare.

Anläggningen används i stor utsträckning för trafikledarutbildning.

Ö5 Decca indikatorer

Omfattar åtta indikatorer för horisontalspaning (PPI) fördelade på två grupper om sex elev-PPI. Lärarna har tillgång till elektroniska peksymboler, med vilka intressanta ekon (=flygföretag) kan utpekas för eleverna. Utrustningen kompletteras DBU 208 (PS 08) anläggningen.

Ö6 DBU 208 (PS 08 Indikatorsystem)

Används för utbildning i jaktstridsledning samt luftbevakning och är i allt väsentligt av samma typ och omfattning som DBU 208 i stril 60.

DBU 208 består av elva indikatorer för horisontalspaning (PPI) och en höjdmättningsindikator (HPI), monterade i tolv manöverbord som är placerade i ett eller flera operationsrum. I ett apparatrum finns en omfattande centralutrustning innehållande apparatur för databehandling (kurs- fart kalkylator) peksymbolframställning och alstring av drivspänningar och signaler som behövs vid de olika indikatorerna.

Utrustningen kan användas för halvautomatisk målföljning. Höjdmätningen är automatisk bl.a. avseende höjdmättningsradarns avsökning av luftrummet, därigenom att den kan programmeras att söka målen i en given ordning, "läsa" på utvalt mål, mäta höjden på detta tills höjddetektorerna avläst och distribuerat höjdvärdet till övriga operatörers sifvertabläer. Därefter söker höjdmättningsradarn automatiskt nästa aktuella mål, låser på detta, mäter höjd o.s.v.

Information till DBU 208 erhålls över fördelningscentral Cactus från: simulator ST 3000/3100, simulator ST 3800 och spaningsradar PS 141. Tillsatsinformation kan erhållas från kartgivare, videobandspelare och videograf PT 20. Övningsradio, telefonsystem och lägeskarta med div. utrustning ingår också. Möjlighet att sända styrdata finns.

Ö7 Övningsanläggning

Denna anläggning används för utbildning av radartrafikledare.

Fördelningsanläggning Cactus

Cactus är en central för alla de komplicerade anordningar och funktioner som behövs för insamling och behandling av den signalinformation som kommer från simulatorer, radarstationer, kartgivare och videobandspelare samt (film) videograf och som skall vidarebefordras till mottagarna d.v.s. de olika presentationsutrustningarna (indikatorerna).

Anläggningarnas totala verknings- eller utnyttjningsgrad är helt beroende av Cactus flexibilitet. Denna är efter en nyligen genomförd ombyggnad mycket god.

ST3000/3100 Simulatorer

ST3000/3100 är en elektromekanisk radarsimulator som kan leverera 20 tredimensionella ekon, d.v.s. ekona är bestämda till kurs- fart och höjd. Simulatorens för utbildning av jaktstridsledare, radarobservatörer och trafikledare.

Simulatorens innehåller ca 4000 elektronrör och har nu gått omkring 20000 timmar. Den har nyligen återstartats efter en stor översyn som pågått ca två månader.

Simulatorens kopplas till samtliga mottagare (Ö1—Ö7) över fördelningscentral Cactus. Den kan köras separat eller tillsammans med verklig radar, t.ex. någon av de lokala spaningsstationerna PS 141/1 och 2 alternativt spaningsradar PS 08 på annan ort. PS 08 informationssignaler överförs då med radiolänk. Lokal kartgivare alternativt kartgivare vid PS 08 kan användas.

ST3800 Simulator

ST3800 är en heltransistoriserad simulator med 12 tredimensionella ekon som distribuerar över Cactus till mottagarna — ett trettiotal indikatorer — i Ö1

Sid 22 ▶

Ö4 "Bisto" betar den här anläggningen där trafikledarskolan låter sina elever öva.

F2 överger Hägernäs nästa år

I Täby (TIFF) i Roslagens famn, för att citera Evert Taube, ligger Hägernäs och enkannerligen Kungl. Roslagens Flygkår. Ätminstone till den 1 oktober 1974 men inte längre. De krympande försvarsanslagen har nämligen framtingat en nyordning. Som innebär att alla F 2-are måste lämna sin vackra miljö. Några tårar fälls emellertid inte, man bara undrar:

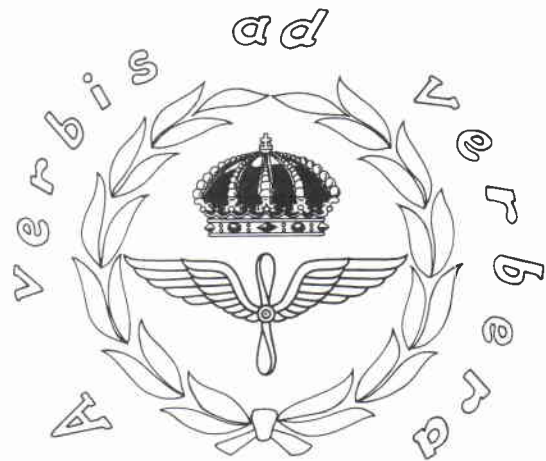
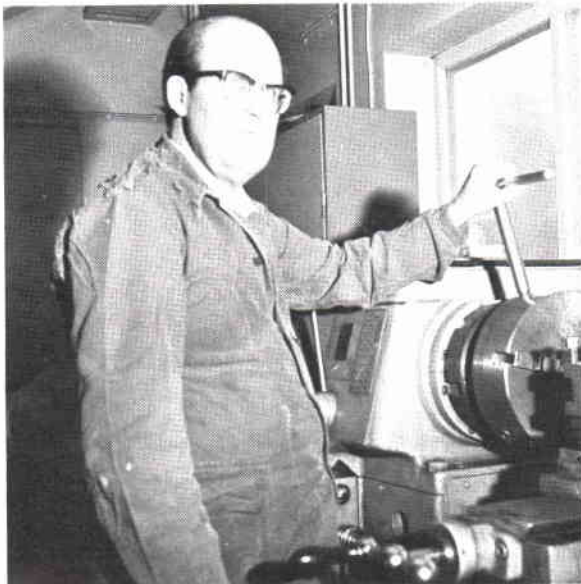
vad månede bliva utav detta fina område? Något vakuum vill vår enda marinflygkår nämligen inte lämna efter sig.

Det blir förresten även en ö som blir ledig när F 2 evakuerat sina nuvarande domäner. Tornön heter den och har bl.a. varit platsen för F 2 övningsbana för handgranatkastning. Det sägs f.ö. att platsen för Sveriges marinflygs vagga är lite diffus i historiens ljus. De två första sjöflygplanen — Farman biplan och Donnet-Lévêque flygbåt — stationerades först

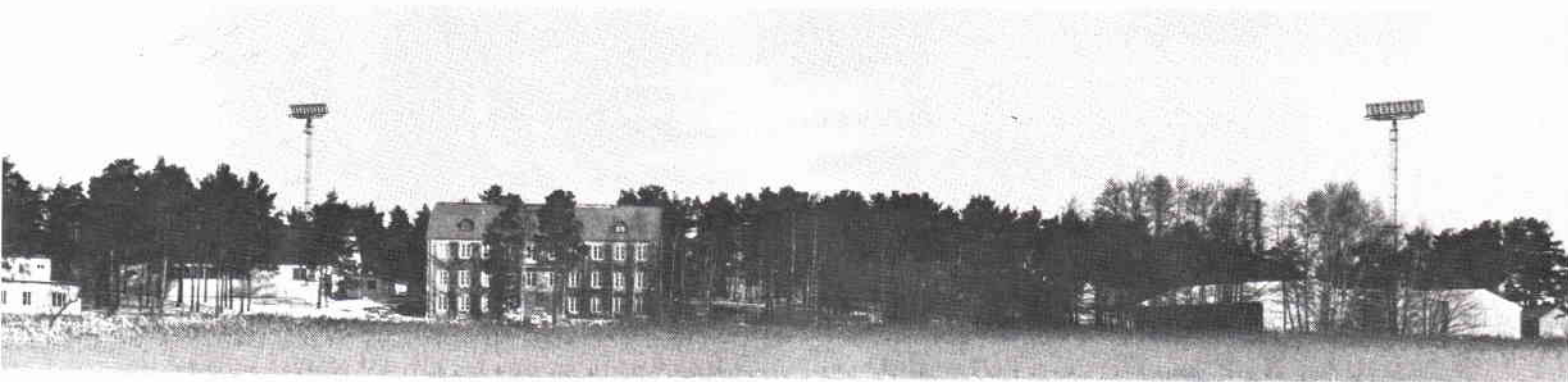
Så här vacker är utsikten från regoff-mässen via F 2. T.v. ligger Tornön.

Holger Alm är siste man på skansen i maskinverkstaden.

Från ord till handling betyder inskriptionen fritt översatt.

Om knappt ett år ska de här byggnaderna utrymmas. I fonden: F 2 kanslibus.

2

Solartron simulator för stridsledning och trafikledning ses här nedan. T.h. operatörsbord för radarjaktledare.

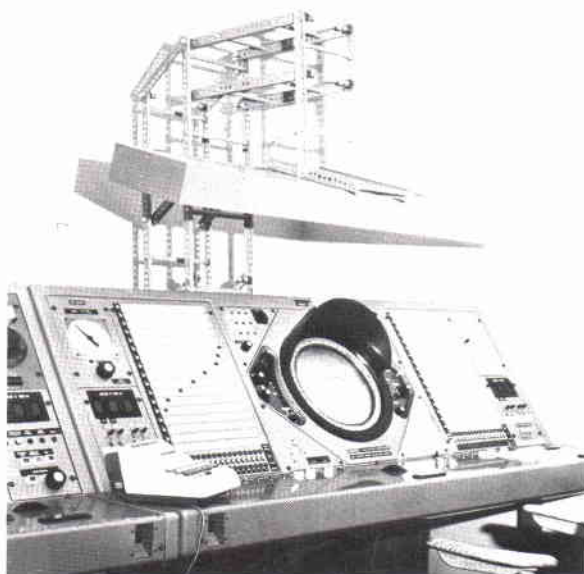

vid Oscar Fredriksborg, där man även hade en ballongavdelning. Platsen var inte så bra utan sommaren 1914 flyttade man marinflygskolan till en ö i Hårsfjärden, där civilingenjör Arvid Falke, en av våra första flygingenjörer, hade en stor tälthangar och en slip.

Freja kommer

År 1921 förlades logementsfartyget FREJA till Hägernäsviken och samtidigt uppfördes tälthangarer för 5 flygplan. Chef var då kapten S A Flory. Vid 1925 års riksdag framlades en proposition om bildande av ett flygvapen under enhetlig ledning. Detta förslag

Sid 24 ▶

En blomma till chefen

Kåradjutant vid F2 är sedan 5 år kapten Eric Tendler. Han blir själv pensionär den 1 oktober 1974, när F2 definitivt har flyttat till Tullinge. Kapten Tendler minns att sista flygande personalen vid F2 var flygräddningsgruppen, som ombaserades i början av 1960-talet. Sedan dess har det varit om inte alldeles fritt, så i varje fall tämligen fritt från flygbuller och det enda som numera kan räknas dit är väl de övningsflygningar som andra förband ibland får göra över Hägernäs för att eleverna vid radarborden ska få övning eller när traktens livaktiga civila flygklubbs medlemmar tar sej en träningstur.

— Roligt att behöva lämna den här platsen är

◆ *Från Ö1 till ... forts från sid 19*

och Ö2 samt till Ö4 t.o.m. Ö6 har ett tjugotal indikatorer.

Marconi simulator

Simulatorn ger fyra ekon som kan kontrolleras avseende kurs, fart och höjd från fyra kontrollenheter. Distributionen sker via Cactus till mottagarna i Ö1 och Ö2 samt Ö4 t.o.m. Ö6.

PS141/1 12 spaningsradar

PS141/1 12 är en spaningsstation för horisontalspaning, placerad på F2. Den är försedd med en antenn monterad på en ca 30 meter hög, roterande, mast. Den används för att lämna verklig radarbild till Ö1 t.o.m. Ö6.

I den verkliga radarbilden kan simulerade ekon och kartbilder blandas in. Denna blandning sker i Cactus i samband med distributionen till Ö1 t.o.m. Ö6.

Kartgivare Decca och Solartron

Utrustningarna ger kartbilder och rutnät som kan blandas in i radarbilden på indikatorerna. Inblandningen sker i Cactus.

Kartgivare Decca är en äldre utrustning som ger en något grovt linjerad bild. Solartron är en nyligen installerad kartgivare som mera svarar mot nyare krav på exakthet.

F2

Kåradjutanten kapten Eric Tendler på trappan till kanslibuset.

det ju inte och vi har väl försökt kämpa emot, så gott det nu är. Dessbättre följer ju huvudparten av befattningshavarna med till F18, även om vi inte kan räkna med en lika vacker arbetsplats där.

— På minnen går det ju inte att leva, alla måste se framåt och försöka göra det bästa av situationen. En ljuspunkt är ju bl.a. att det blir nya lokaler och nya bostäder. Jag vill gärna ge chefen en blomma i detta sammanhang, han har arbetat hårt för att flyttningen inte ska behöva kännas så betungande för den enskilde.

— En mindre grupp av personalen är ju ännu inte placerade men för den hyser man gott hopp att de skall få tjänster här i Täby, speciellt som kommunens styrande visat sig intresserade och hjälpsamma.

Man kan inte bromsa utvecklingen

— Man kan ju inte bromsa utvecklingen, så det är väl bara att hänga med i svängarna, kommenterar förrådsman Erik Andersson den förestående flyttningen från Hägernäs.

— Jag litar på att vi får bra lokaler även i fortsättningen, säger han vidare och ger samtidigt kårchefen en blomma för att han informerat sin personal på ett riktigt sätt. För övrigt får Andersson närmare till jobbet efter flyttningen, vilket han tacksamt konstaterat.

FRAS

var en fin skolenhet

1 driftingenjör Sten Tyrfelt blir chef för radiodetaljen vid TSBM 05. Fram till den 1/7 i år var han chef för driftenhet skolor vid F 2.

— Ännu så länge har vi oförminskad skolverksamhet, berättar ing. Tyrfelt för TIFF. Men omkring den 1 juli 1974 ska vi ha klarat av de sista omgångarna vid F 2. Främst gäller det jaktstridsledare och luftbevakare.

— Under de här åren vid Högernäs är det förstås åtskilliga personer som utbildats. Först när det hette FRAS och senare under FTTS. Jag vill förresten gärna passa på att skryta litet med gamla FRAS. Det var en av de finaste skolenheter vi haft på markutbildningsnivån. Skolan hade goda lärare som dessutom visade sig ha fina pedagogiska talanger. Jag kan erinra om namn som Åke Rydberg och Lindell, vilka säkert många f.d. elever minns med glädje och tacksamhet.

Förvaltare Bo Paulsson, F 2.

Teknische chefen vid F 2 flygdir. Sten Colliander.

F2

Ulla-Brita Bardach lyser upp teknische chefens omgivning. Ulla-Brita har mycket att bestyra, inte minst nu inför den förestående flyttningen.

► F 2 ... forts från sid 21

bifölls 1926, vi fick fyra flygkårer och en flygskola samt två centrala flygverkstäder. Den andra flygkåren vid Hägernäs var grunden till F 2. Ursprungligen som spaningsflygplan för samverkan med marinen kom så småningom sjöflygplanen ur bruk medan de snabbare landflygplanen vann terräng. Detta till trots att sjöflygplanen under flera år haft världsrekorden i hastighetsflygning. Ett riksdagsbeslut år 1948 innebar en betydande tillbakagång för F 2 beträffande flygplanparken. Efter att några år haft rang och värdighet av flygflottilj blev nu F 2 Kungl. Roslagens Flygkår igen.

Man satte nu upp en flygräddningsgrupp (FRÄD) med två flygplan typ 47 (Catalina), två flygplan typ 78 (Norseman) för ambulanstjänst och dessutom en SK 50 med flottörer.

Man etablerade även en radarskola (FRAS), en väderbiträdesskola (VÄDS) och en förberedande fältflygarskola (FÖFS). Dessutom delades flottiljverkstaden, så att en regional televerkstad (TV 2) kom till. Mot slutet av 50-talet utökades kåren med en televerkstad för luftbevakningsmateriel (TVL).

Noterbart är att personal ur FRÄD deltog i Antarktisexpeditionen 1951—1952 och 1957 var en Tp 47 med besättning baserad vid Spetsbergen för att man ville undersöka möjligheterna att undsätta de vetenskapliga expeditionerna där uppe under det geofysiska året. Man utförde samtidigt flygfotografering av Spetsbergen för glaciologiskt och geologiskt ändamål.

Radarkåren F 2

Även i dag domineras F 2 av utbildningsverksamheten. Radarobservatörer, radarjaktstridsledare och trafikledare utbildas bl.a. i en aldrig sinande ström. Den elektronikutrustning man förfogar över omspänner både äldre och nyare materiel. Man noterar också med tacksamhet att man lyckats undgå allvarligare olyckor vid hantering av högspänningsmaterialet. Remarkabelt är, att utbildningen ännu fortgår med full intensitet och först framåt mitten av 1974 börjar den stora "omgrupperingen", som alltså inte är någon nedläggning utan en förflyttning. Att de flesta befattningshavare med vemod tänker på vad som förestår är klart. Det är väl inte för intet som våra militära chefer utsett F 2 och dess regementsofficer till "Flygvapnets utvårdshus", väl presentabelt för gäster. En vidunderlig utsikt över Hägernäsviken genom stora panoramafönster kommer säkert gästerna att må gott. Men de gamla hangarerna för däremot en tynande tillvaro, nu degraderade till förrådslokaler. Vi måste dessutom orda om F 2 bibliotek och dess verksamhet. Här står dörrarna öppna dygnet runt för den hugade boklånaren och skötseln av det hela är byggt på självbetjäningsprincipen. Verksamheten har utfallit bra, dvs. alla vårdar sig om denna kulturskatt inom kåren.

För övning i trafikledning finns även en skalenlig modell av en flygplats, med landningsljusen illusoriskt tända och små flygplan som dirigeras ner resp. upp.

Stabschefen vid F 2 överstelöjtnant Edmark.

Inga svallande känslor

Naturligtvis har ingen befattningshavare direkt ropat hurra när signalerna om flyttning kom. Inte heller har känslorna svallat över åt andra hållet. Därför kan stabschefen överstelöjtnant Edmark konstatera, att man med lugn avvaktar den dag då man inte längre har Täby som stationeringsort. Nu hör förstås till saken att rätt många befattningshavare blir pensionerade ungefär samtidigt. De allra flesta flyttar emellertid med sin materiel till F 8 eller till Sturup (Trafikledarutbildningen). Det finns emellertid ytterligare några anställda som vid tiden för detta reportags tillkomst ännu inte blivit placerade.

Det är alltså ingen begravningsstämning vid Hägernäs, även om tiden galopperar minst lika snabbt som hästarna på galoppbanan. Den 1 oktober 1974 är Kungl. Roslagens Flygkår vid Hägernäs ett minne blott.

Vad månede komma efter?

Kårve och RFB

